

A photograph of a coastal town with a large wave crashing over a promenade. The wave is white and foamy, splashing over a paved walkway. In the background, there are multi-story buildings with red roofs and balconies, typical of a Mediterranean coastal town. The sky is overcast.

OS GALOS

REVISTA DE DIVULGACIÓN
DA CULTURA MARÍTIMA
E FLUVIAL

BUEU 2018
Nº 12

OS GALOS

Marcó del Pont Conserveiro, alcalde e corsario

Salvador Rodríguez

Nin una placa co seu nome nunha rúa ou praza lembran no Vigo de hoxe a Buenaventura Marcó del Pont i Bori, un dos persoeiros máis influíntes da Galicia dos séculos XVIII e XIX. O escritor vigués, Pedro Feijoo Barreiro, descubríuno durante o proceso de documentación da súa novela “Os fillos do mar”, enmarcada no episodio histórico da chamada Reconquista de Vigo aos franceses e, admite, “quedei asombradísimo de que a este personaxe nin se lle mencione entre los herois habituais nos fastos que se celebran todos os anos no Casco Vello vigués”.

E aínda se queda curto o escritor, porque en realidade a espectacular vida pública deste home non se cingue unicamente a aquel acontecemento do que xurdiu o Vigo-cidade (baixo o lema “Leal y Valerosa”), senón que ten un antes e un despois, como así o confirman varios cronistas locais, dende José de Santiago a Rodríguez Elías, pasando por Eduardo Galovart, este último o que máis datos ten compilado sobre o personaxe.

Nado en Calella (Barcelona) en 1738, os historiaadores datan a chegada a Vigo de Marcó del Pont arredor do ano 1758 para fundar unha factoría de salgadura ao estilo das que proliferaban en Cataluña. Daquel mozo de vinte anos de idade pode dicirse, polo tanto, que formou parte do grupo de pioneiros entre

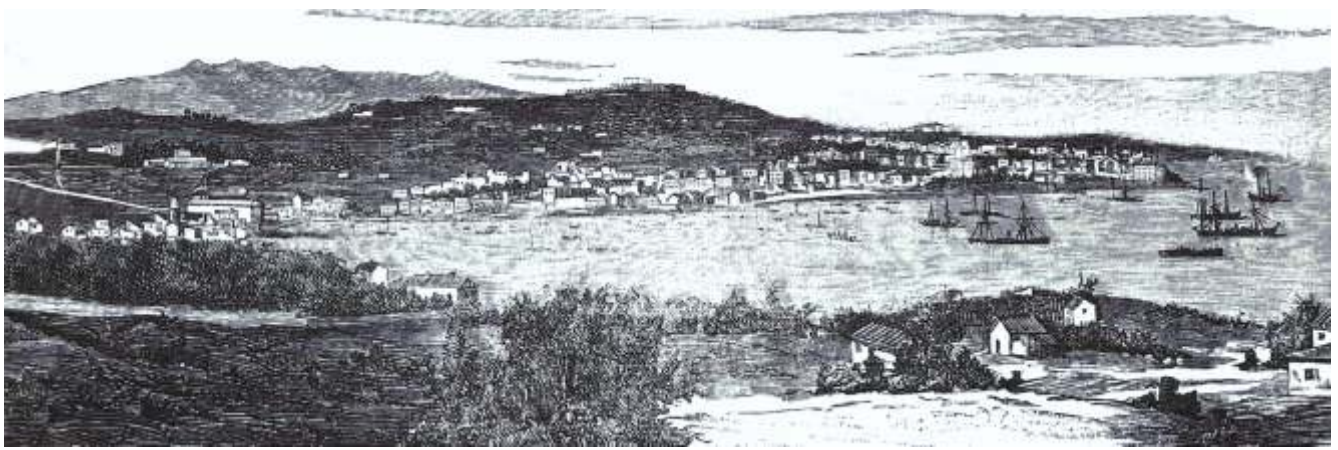
Buenaventura Marcó del Pont

os empresarios cataláns que se instalaron na costa galega. A él seguiríanlle os Buch, os Curbera, os Escofet, os Fábrega, máis tarde os Massó... emprendedores natos de sucesivas oleadas que dotaron a Galicia da súa primeira e puxante industria moderna: a conserveira.

O Vigo de mediados do século XVIII e principios do XIX era daquela unha pequena vila amurallada, rodeada doutros barrios extramuros, entre os que destacaba o do Areal, o de meirande poboación, practicamente na súa totalidade dedicada a la pesca. Alí instalu a súa primeira factoría un Marcó del Pont que, catro décadas despois, xa era propietario, seguimos a Eduardo Galovart, “da maior rede de negocios da villa, á que se lle engadía unha flota de barcos propia”.

A handwritten signature in black ink on a light background. The signature reads "Buenaventura Marcó del Pont" in a cursive script. There are decorative flourishes at the beginning and end of the signature.

Sinatura nun documento

Gravado de Vigo no século XIX

Referencias históricas apuntan que Marcó del Pont proviña dunha familia fidalga, dispuña dun moi estimábel capital inicial e axiña fixo unha considerábel fortuna comerciando coas mercadorías dos barcos franceses que se dedicaban ao corso e que descargaban en Vigo os botíns procedentes de barcos ingleses capturados cando navegaban rumbo ás Illas Británicas dende Portugal. Buenaventura adquiría aqueles produtos - aceite, viño, gran - para despois venderllos a un bó prezo a naos que os transportaban a outros destinos.

Nesa época, nomeadamente a causa da Guerra de Independencia de Estados Unidos na que España apoiou aos independentistas, o armador catalán xa gozaba dos favores do rei Carlos III, que foi o primeiro en beneficiarse das ganancias daquela flota dotada xa con “*patente de corso*”, isto é, licencia real para atacar e saquear a todo canto buque inglés e portugués (nesa altura, os maiores inimigos de España) que se atoparan. Do botín, unha parte estaba “extraoficialmente” destinada ao monarca e tan encantado estaba o rei con Marcó que lle outorgou o primeiro permiso concedido ao porto de Vigo para o comercio con América, algo que rachaba o monopolio do que ata daquela gozaba en exclusiva o porto de Cádiz.

Tras o Tratado de San Ildefonso (1796), xa durante o reinado de Carlos IV e no reinicio das hostilidades con Inglaterra, Marcó erixiuse nun dos principais mantedores da “*flota corsaria española*”, firmemente apoiado por Manuel Godoy, o home forte do réxime, circunstancia que explica por que e por quen, o buque insignia da flota corsaria viguesa se chamase “Príncipe de la Paz”, navío que era quen de

desprazar 200 toneladas de carga, estaba dotado con 20 cañóns e dispuña dunha tripulación de 150 homes.

Ao rematar a guerra dos Estados Unidos, a auto-proclamación do xeneral Napoleón como emperador de Francia ía dar un inesperado xiro ás relacións entre o país veciño e a Coroa de España. En 1808, após o “secuestro” de Carlos IV e toda a súa familia, as tropas francesas invaden territorio español e impoñen como rei a José Bonaparte.

¿Qué posición tomou Marcó del Pont diante da nova situación? Pois velaí no que reparou Pedro Feijóo Barreiro para, baseándose na documentación histórica manexada, desmentir os rumores e as acusacións de afrancesado que se verqueron sobre o empresario para soste taxativamente que, diante do invasor imperial, o catalán puxo, por enriba de todos os seus intereses económicos e comerciais, o seu patriotismo: “*A importancia de Buenaventura durante a Reconquista* -refire Feijoo- baseouse en

Tipo de barco utilizado no corso

Dibujo ó Plano que manifiesta la fachada principal de la Iglesia Colegiata de la Ciudad de Vigo y el Corte o sección dado por A. B.

Debuxos do proxecto de construción da colexiata de Vigo

días claves: por unha banda, o potencial da súa flota navieira, xa que os franceses tentaron manter o control sobre o Vigo sitiado non sómentes por terra, senón tamén por mar; e, por outro lado, como membro da corporación municipal que era, colaborou moi estreitamente co alcalde Vázquez Varela poñendo ao seu dispor a todos os seus homes na defensa de Vigo". Eran precisamente empregados de Del Pont quen servían de correo para as transmisións das ordes e o abastecemento das alarmas (brigadas de guerrilleiros que fustigaban aos invasores).

Quen si recoñeceu o labor de Marco del Pont despois da guerra, foi o nefasto Fernando VII, iso sí, a cambio da financiación oportuna. De maneira que o catalán no só mantivo os seus privilexios, senón que os aumentou, xa que foi nomeado Rexidor Perpetuo da Cidade de Vigo, un máis dos seus numerosos títulos acumulados. Durante o seu período á fronte do Concello, procedeu á reconstrución da igrexa da Colexiata, destrozada durante a invasión gala, e a poñer en valor o Cristo da Victoria (curiosamente, ese era tamén o nome do buque insignia da súa flota durante o reinado de Carlos III) como "eixo espiritual" da nova cidade. Buenaventura Marcó del Pont y Bori finou un día indeterminado do mes de setembro de 1818 (este ano cúmprese o bicentenario) no

Vigo que aínda mantén unha débeda histórica e moral con él.

Vigo en 1840